D·N
28/11 1956

Mellersta Östern och FN

Förenta nationerna och Förenta staterna — de båda har under de senaste veckorna upptratt som en enhet. USA har tagit initiativet till eller understött alla de av FN:s generalförsamling beslutade resolutionerna; kritiken, varningarna och förmaningarna i dessa resolutioner har riktats mot två håll, å ena sidan Ryssland, å andra sidan de genom aktionen i Mellersta Östern sammankomna staterna England, Frankrike och Israel. Resolutionerna mot Ryssland har varit utan varje effekt, och man torde knappast ha tänkt sig möjligheten av att genom påtryckningar av mera substantiell art förmå Ryssland att ändra sin ungerska politik. I fråga om England, Frankrike och Israel har förhållandet varit ett helt annat. Dessa stater har understött sig FN:s resolutioner och igångsatt utrymningen av de besatta områdena. Trots detta har konflikten mellan USA och FN samt dessa stater skärpts under de senaste dagarna. Den väsentliga yttre anledningen är att FN med USA i spetsen antagit en av asiatiska och afrikanska stater föreslagen resolution, i vilken man ånyo kräver omedelbar evakuering i Suez och kritiserar England och Frankrike för att denna evakuering inte redan fullbordats. Härtill kommer att USA i detta fall kan och vill stödja FN-resolutionerna genom direkta påtryckningar av utomordentlig betydelse; den amerikanska regeringen organiserar inte oljehjälpen till Europa förrän de europeiska västmakterna lytt FN:s order.

Man har intrycket att den engelska opinionen i viss mån svängt inför denna situation. Oppositionen vidhåller visserligen sin kritik av aktionen mot Egypten för en månad sedan, men både bland de konservativa och på andra håll har irritationen över USA:s hållning blivit det mest framträdande draget i debatten. De stora vulgära högertidningarna resar det är inte överraskande. Men även tidningar som Times och Daily Telegraph uttrycker sig med stor skärpa om den senaste fasen av Eisenhowers politik. Daily Telegraph skriver att Eisenhower låtit "USA rösta med afrikaner och asiater avsiktligt för att hedern av att vara antiengelsk och antifransk eljest skulle gå till ryssarna. Detta är en underlig taktik. Den kan endast förklaras med antagandet att den amerikanske presidenten tar vår vänskap såsom självklar, medan afrikanernas och asiaternas ännu mera vinnas." Det är starka ord av det främsta av de stora konservativa organen. De s k Suezrebellerna i underhuset — som anser att Eden och Butler redan gått för långt i medgivanden — uttrycker sig naturligtvis ännu starkare än av dessa ledare. Julian Amery, lika argsint som sin berömde fader, har kallat FN "en mörkläggningsorganisation för amerikansk imperialism". I Frankrike, där utanför kommunistpartiet en överväldigande majoritet stött regeringspolitiken, är tonen ännu hårdare; USA minsttänkliggöres för att vilja nå vinster i Nordafrika och Mellanöstern på de europeiska västmakternas bekostnad, och det talas till och med inom regeringskretsar om möjligheten av ett utträde ur FN.

Även i USA är kritiken mot regeringens politik i växande. I spetsen går New York Times, som aldrig instämt i de onuanserade fördömanden av England och Frankrike som för ett par veckor sedan var vanliga och som nu begär en nyorientering som skall bilagga motsättningen mellan de demokratiska stormakterna.

De allmänna skälen för FN:s och USA:s politik är uppenbara. Man önskar avveckla konflikten i Mellanöstern så snabbt som möjligt och anser en omedelbar evakuering av de engelsk-franska trupperna vara en förutsättning härför, man vill försöka en försoning med arabstaterna och är orolig för en rysk intervention eller i varje fall för ökat ryskt inflytande i Mellanöstern. I kritiken av denna hållning framträder två huvudskäliga synpunkter. Man kontrasterar FN:s hållning i Ungernfrågan med dess hållning till konflikten i Mellanöstern; här tillämpas, skriver London Times, likvål som New York Times, en dubbelmoral, och FN kan aldrig få verklig auktoritet så länge det låter de förhärdade brottslingarna hållas och åskrider endast mot de stater som är villiga att böja sig. Men ännu viktigare är tanken att FN:s regi eller i varje fall under USA:s medverkan genomföra en stabilisering i Mellanöstern som åtminstone säkrar den fredliga sammanlevnaden i dessa trakter för några år framåt. Den engelske utrikesministern har i ett tal i New York framfört de krav som han ansåg sver vara oförsvarliga: en permanent reglering av förhållandet mellan Israel och arabstaterna, ett system för internationell kontroll över Suezkanalen, en amerikansk anslutning till Bagdadpakten, åtgärder för ekonomisk sanering av Mellanösterns stater. Han försvarar den engelska politiken med att den kanske kan framtvinga en dylik reorganisation. De flesta torde vara ense om att dessa synpunkter är avgörande. Frågan är om gehör kan vinnas hos Nasser och arabstaterna sedan väl FN:s avspänningspolitik genomförts. En förutsättning härför torde vara att den internationella publicistyrkan i Suez stannar kvar under längre tid och utrustas med klar fullmakt att bevara freden till dess en mera definitiv uppgörelse vunnits. En annan förutsättning är måhända att Amerika med kontinuerliga påtryckningar av ekonomisk natur kan förmå Israel att ge vika för arabiska nationalismens aggressivitet. Det dilemmat är att ruta utan att stärka.

Civilförsvarets beredskap

Inrikesministerns "provisorieplan" för civilförsvaret — i huvudsak bara en utfästelse att arbeta i viss riktning — har till synes fått ett ovanligt gynnsamt mottagande i riksdagen. Några alternativ har inte framförts i de omstridda huvudfrågorna. Oppositionspartierna avstod från att väcka motioner — några detaljförslag från enskilda rubbar ej intrycket av enighet — och lagutskottet, där ärendet hamnat, tillstyrker utan invändningar. Det vore emellertid fel att därav dra slutsatsen att alla känner sig övertygade om att regeringens riktlinjer är riktiga och att civilförsvaret har stabiliserats. Tvärtom präglas den allmänna inställningen av stor osäkerhet om vad man skall göra, vad man skall hålla sig till — den ekumeniska stämningen beror väsentligen på rädslohet och akepsis.

Stora delar av civilförsvaret har nu lämnats helt i stöten. Verkskyddet berörs inte alls — varken av inrikesministern eller utskottet. Och behovet av förliga enheter diskuteras ej. Företagsledningar och lokala myndigheter kommer förstås rande att sakna vägledning. Vad de får är en sorts förberedande orientering om regeringens avsikter beträffande utrymning och skyddsrum i enlighet med offentliga redogörelser, som här inte skall repeteras. Någon planering och prövning av det vidlyftiga utrymningssystemet finns inte. Skyddsrummen — de utlovade befolkningsskyddsrummen — existerar tills vidare mestadels bara i princip, som det heter.

I känsla av att det är risk för att statsrådet Hedlund låter det bli stannande vid pappers